

Sejlene. Men vi gjorde det 4—5 Aar for sent, og vi har haft vanskeligt ved at tage ved Lære.

Dersom vi nu vil til at undersøge bag efter, hvad vi har gjort, og hvad vi har forsømt, vil vi se, at det er ikke mindst det, vi har forsømt, der svier til os — det er nemlig en Forsømmelsespolitik, der i de første Aaringer, fra 1917, som jeg nævnte før, for at nævne et bestemt Aarstal, og særlig gennem Aarene 1918, 1919 og 1920, gjorde sig gældende og svier til os nu. Det var den daarlige Begyndelse, vi gjorde, da Krisen begyndte at komme over os, der gør, at vi nu har saa vanskeligt ved at dæmme op imod Krisens Følger. Det er her som i Almindelighed, naar man bruger Billedet, at det er lettere at søge at ændre Aaens Løb oppe ved Kilden end, naar Stormfloden er over os, at dæmme op imod Bølgerne. Saadan er Stillingen. Vi kunde om ikke have undgaaet den økonomiske Krise, hvad jeg ikke vil antage, vi kunde, dog i væsentlig Grad have dæmmet op imod den, om vi i Aarene 1917—20 havde været paa Vagt og havde taget Lære af tidligere Tiders Erfaringer. Nu er altsaa Katastrofen over os, og vi maa tage dens Vilkaar, som de byder sig, og se at arbejde det bedst mulige paa at faa fast Grund under Fødderne.

Der er gjort en Række Forsøg, mere eller mindre store og vellykkede Forsøg, det kan ikke nægtes. Det første Forsøg i saa Henseende gjordes i Perioden 1920—24, under Ministeriet Neergaard. Da var Krisens første Bølge kommet over os. Vi havde haft, hvad man kaldte gode Tider, de oppustede Krigstider; men da var Tiderne ved at vende. Jeg regner, at Vendepunktet er omkring 1920—21. Da begynder Bevægelsen tilbage, og det giver sig Udslag i, at det opsvulmede Statsbudget, der var oppe paa ca. 600 Mill. Kr., da det var paa sit højeste, i Løbet af nogle faa Aar maa bringes ned paa ca. 400 Mill. Kr.

Det Forsøg paa at redde os fra den økonomiske Krise, som den Gang blev gjort, og gjort fortæffelig i det store og hele af Ministeriet Neergaard, var Arbejdet paa at tvinge Statens Udgifter ned med nogenlunde samme Tempo, som Indtægterne faldt. Indtægterne faldt af sig selv. Det er en Sag, der er klar: i det Øjeblik Indtægterne svigter i Landet, svigter Statens Indtægter. Statsbudgettet faldt af sig selv, hvad Indtægtssiden angaar, og hvis ikke Ministeriet Neergaard havde taget den Kamp op, som det gjorde for ogsaa at bringe Udgifterne ned og til Dels at bringe Balance ved fornyede Indtægter — der var intet

andet at gøre —, saa er der for mig ingen Tvivl om, at saa vilde Statens Insolvens have været over os som en Hvirvelvind i de kommende Aar. Vi kunde ikke være blevet ved at køre paa den Bane, som vi kørte ad indtil 1921; det var økonomisk umuligt. Her har Ministeriet Neergaard efter min Formening indlagt sig uvisnelig Fortjeneste i det danske Folk ved at dæmme op, som det gjorde, ved at stritte imod de opsvulmede Udgifter og ved at se at faa bragt Balance paa Statsregnskabet. Og det lykkedes i det hele og store, derom kan der ingen Tvivl være.

Men der var andre Skavanker end dette, Krisens Kilde var ikke blevet stoppet endnu. Kreditten flød alt for rigeligt, og det er først nogle Aar senere — skal jeg nævne et Aarstal, vil jeg sige 1923—24 —, at Forstaaelsen heraf begynder mere og mere at slaa igennem. Nu begynder det at gaa op for Folk, at der ogsaa er noget, der hedder en Kronepolitik. Kronen vakler. Man havde i det store og hele ikke forstaaet før, at Kronen vaklede i den Grad, som den gjorde. Nu kom der en Periode — ærede Medlemmer vil huske det —, hvor Kronen steg fra det tidligere lave Punkt fra omkring 50 Ø. op til 80 Ø., saa faldt den igen til 60 Ø. eller deromkring, og det bragte Folk en saadan Forskrækkelse, at det nu først egentlig gik op for dem, at der var noget galt med den danske Krone.

Det Punkt var ikke blevet taget tilstrækkelig i Agt under Ministeriet Neergaard. Jeg retter ikke nogen Bebrejdelse i den Henseende. Det gjorde jeg i øvrigt paa det Tidspunkt ved flere Lejligheder, men det er muligt, at den saa uhyre Op-gave, som Ministeriet Neergaard havde taget sig paa, den, jeg nævnte før, at faa Udgifterne ned fra ca. 600 Mill. Kr. til ca. 400 Mill. Kr., var en saadan Kæmpeopgave, at det ikke var muligt at gøre andet, og det var i øvrigt først i de senere Aar under Ministeriet Neergaard, at den Folkestemning begyndte at vokse op, der viste Forstaaelse af, at der maatte gøres noget for at redde den danske Krone, bringe den i Pari.

Saa kom Ministeriet Stauning, og det kom til at gøre det andet store Forsøg paa at bringe Orden i Landets Økonomi. Og de gjorde det paa en Maade, som i en vis Forstand kræver betydelig Anerkendelse. Man vil huske, at de gik til Valg i 1924 paa en Politik, som blev bekæmpet af alle de andre Partier, en Politik, som man i Korthed kan kalde Understøttelsespolitikken. Det viste sig imidlertid straks, efter at Rigsdagen var samlet og Ministeriet Stau-